

Smjernice

Smjernice 02/2024 o članku 48. Opće uredbe o zaštiti podataka

Verzija 2.1

Doneseno 4. lipnja 2025.

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Povijest verzija

Verzija 1.0	2. prosinca 2024.	Donošenje Smjernica za potrebe savjetovanja s javnošću
Verzija 2.0	4. lipnja 2025.	Donošenje Smjernica nakon savjetovanja s javnošću
Verzija 2.1	20. lipnja 2025.	Poboljšana razlučivost Priloga

SAŽETAK

Člankom 48. Opće uredbe o zaštiti podataka propisuje se: „Sve presude suda ili sve odluke upravnog tijela treće zemlje kojima se od voditelja obrade ili izvršitelja obrade zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka mogu biti priznate ili izvršive na bilo koji način samo ako se temelje na nekom međunarodnom sporazumu, poput ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći, koji je na snazi između treće zemlje koja je podnijela zahtjev i Unije ili države članice, ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s ovim poglavljem.”

Svrha je ovih smjernica pojasniti razloge i cilj ovog članka, uključujući njegovu interakciju s drugim odredbama poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka, te pružiti praktične preporuke voditeljima obrade i izvršiteljima obrade u EU-u koji mogu primati zahtjeve tijela trećih zemalja za otkrivanje ili prijenos osobnih podataka.

Glavni je cilj odredbe pojasniti da se presude ili odluke tijela trećih zemalja ne mogu automatski i izravno priznati ili izvršiti u državi članici EU-a, čime se naglašava pravna suverenost u odnosu na pravo treće zemlje. Kao opće pravilo, priznavanje i izvršivost stranih presuda i odluka osiguravaju se primjenjivim međunarodnim sporazumima.

Bez obzira na to postoji li primjenjivi međunarodni sporazum, ako voditelj obrade ili izvršitelj obrade u EU-u primi i odgovori na zahtjev za dostavu osobnih podataka koji je uputilo tijelo treće zemlje, takav protok podataka predstavlja prijenos u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka i mora biti u skladu s člankom 6. i odredbama poglavlja V.

Međunarodnim sporazumom može se predvidjeti i pravna osnova (na temelju članka 6. stavka 1. točke (c) ili članka 6. stavka 1. točke (e)) i osnova za prijenos (u skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (a)).

Ako ne postoji međunarodni sporazum ili ako sporazum ne predviđa pravnu osnovu na temelju članka 6. stavka 1. točke (c) ili članka 6. stavka 1. točke (e), mogle bi se razmotriti i druge pravne osnove. Slično tome, ako ne postoji međunarodni sporazum ili ako sporazumom nisu predviđene odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (a), mogli bi se primjenjivati i drugi razlozi za prijenos, uključujući odstupanja iz članka 49.

Sadržaj

1	Uvod	5
2	Koje je područje primjene ovih smjernica?.....	6
3	Koji je cilj članka 48.?	7
4	U kojim je situacijama primjenjiv članak 48.?.....	7
5	Pod kojim uvjetima voditelji obrade i izvršitelji obrade mogu odgovoriti na zahtjeve tijela trećih zemalja?	8
5.1	Usklađenost s člankom 6. Opće uredbe o zaštiti podataka	8
5.2	Usklađenost s poglavljem V. Opće uredbe o zaštiti podataka.....	11
	Prilog – Praktični Koraci	13

Europski odbor za zaštitu podataka

uzimajući u obzir članak 70. stavak 1. točku (e) Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (u daljnjem tekstu: „Opća uredba o zaštiti podataka”),

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov Prilog XI. i Protokol 37., kako su izmijenjeni Odlukom Zajedničkog odbora EGP-a br. 154/2018 od 6. srpnja 2018.¹,

uzimajući u obzir članak 12. i članak 22. Poslovnika,

DONIO JE SLJEDEĆE SMJERNICE

1 UVOD

1. Člankom 48. Opće uredbe o zaštiti podataka, s naslovom „Prijenos ili otkrivanje podataka koji nisu dopušteni u pravu Unije”, propisuje se: *„Sve presude suda ili sve odluke upravnog tijela treće zemlje kojima se od voditelja obrade ili izvršitelja obrade zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka mogu biti priznate ili izvršive na bilo koji način samo ako se temelje na nekom međunarodnom sporazumu, poput ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći, koji je na snazi između treće zemlje koja je podnijela zahtjev i Unije ili države članice, ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s ovim poglavljem.”*
2. Svrha je ovih smjernica pojasniti razloge i cilj članka 48. Opće uredbe o zaštiti podataka, uključujući njegovu interakciju s drugim odredbama poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka, te pružiti praktične preporuke voditeljima obrade i izvršiteljima obrade u EU-u koji mogu primati zahtjeve tijela trećih zemalja za otkrivanje ili prijenos² osobnih podataka.
3. Ta je odredba dio poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka naslovljenog „Prijenosi osobnih podataka trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama”. To znači da se treba tumačiti zajedno s člankom 44. Opće uredbe o zaštiti podataka, u kojem se jasno navodi da se **„sve odredbe iz ovog poglavlja primjenjuju [...] kako bi se osiguralo da se ne ugrozi razina zaštite pojedinaca zajamčena [Općom uredbom o zaštiti podataka]”**. Osim toga, članak 48. trebalo bi tumačiti u vezi s uvodnom izjavom 102. Opće uredbe o zaštiti podataka, u kojoj se jasno navodi da se Općom uredbom o zaštiti podataka *„(...) ne dovode u pitanje međunarodni sporazumi sklopljeni između Unije i trećih zemalja kojima se uređuje prijenos osobnih podataka, uključujući odgovarajuće zaštitne mjere za ispitanike”*.

¹ Upućivanja na „EU” i „države članice” u ovom dokumentu trebala bi se tumačiti kao upućivanja na „EGP” i „države članice EGP-a”.

² Članak 48. upućuje na „prijenos ili otkrivanje”. Stoga će to biti terminologija koja će se upotrebljavati u tekstu ovih smjernica iako je EDPB u svojim Smjernicama 05/2021 jasno naveo da se otkrivanje osobnih podataka smatra prijenosom pod uvjetom da su ispunjena tri kriterija smjernica (vidjeti dio 2.2. Smjernica EDPB-a 05/2021 o međudjelovanju primjene članka 3. i odredaba o međunarodnim prijenosima u skladu s poglavljem V. Opće uredbe o zaštiti podataka).

2 KOJE JE PODRUČJE PRIMJENE OVIH SMJERNICA?

4. Ove su smjernice usmjerene na zahtjeve čiji je cilj izravna suradnja između tijela treće zemlje i privatnog subjekta u EU-u (za razliku od drugih scenarija u kojima se osobni podaci izravno razmjenjuju između javnih tijela u EU-u odnosno u trećim zemljama, npr. na temelju ugovora o uzajamnoj pravnoj pomoći). Takvi zahtjevi mogu potjecati od svih vrsta javnih tijela, uključujući tijela koja nadziru privatni sektor kao što su regulatorna tijela za bankarstvo i porezna tijela, kao i tijela koja se bave provedbom zakona i nacionalnom sigurnošću³.
5. Ove smjernice obuhvaćaju samo situaciju u kojoj su takvi zahtjevi upućeni voditeljima obrade ili izvršiteljima obrade u EU-u i čija obrada osobnih podataka podliježe članku 3. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka.
6. U članku 48. ne pravi se razlika između privatnih ili javnih voditelja obrade i izvršitelja obrade koji od nadležnih tijela trećih zemalja primaju zahtjev za osobne podatke. Međutim, za potrebe ovih smjernica, sljedeća analiza usmjerena je na izravne zahtjeve upućene privatnim subjektima u EU-u jer se čini da je to najčešći scenarij primjene članka 48. i da su zahtjevi upućeni javnim tijelima obično obuhvaćeni okvirom međunarodne suradnje utvrđenim u međunarodnim sporazumima.
7. Europski odbor za zaštitu podataka (u daljnjem tekstu: EDPB) ističe da se na suradnju s javnim tijelima u trećim zemljama, osim zahtjeva iz Opće uredbe o zaštiti podataka, mogu primjenjivati i dodatna pravila⁴. Takvi se zahtjevi ne razmatraju u ovim smjernicama.
8. Ove smjernice ne obuhvaćaju ni drugi scenarij koji se može dogoditi u praksi, u kojem tijelo treće zemlje traži osobne podatke od subjekta koji se nalazi na njegovu državnom području (matično društvo), a koji bi zatim od svojeg društva kćeri u EU-u zatražio podatke kako bi mogao odgovoriti na zahtjev. U takvoj situaciji protok podataka od društva kćeri iz EU-a prema matičnom društvu u trećoj zemlji predstavlja prijenos. Društvo kći iz EU-a kao izvoznik podataka stoga mora postupati u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, a posebno s njezinim člankom 6. i poglavljem V. Ovisno o njezinu području primjene, odluka o primjerenosti na temelju članka 45. može biti relevantan alat za takve prijenose. Međutim, s obzirom na to da je zahtjev prvotno upućen subjektu u istoj trećoj zemlji u kojoj se nalazi tijelo javne vlasti koje podnosi zahtjev, taj scenarij nije obuhvaćen područjem primjene članka 48.

³ Za potrebe kaznenog progona i nacionalne sigurnosti razmjena podataka obično se odvija između uključenih tijela, stoga članak 48. nije primjenjiv jer te vrste prijenosa nisu obuhvaćene područjem primjene Opće uredbe o zaštiti podataka. EDPB stoga ponavlja stajalište koje je iznio u svojim smjernicama o članku 49. Opće uredbe o zaštiti podataka: „U situacijama u kojima postoji međunarodni sporazum kao što je ugovor o uzajamnoj pravnoj pomoći, poduzeća u EU-u općenito trebaju odbiti izravne zahtjeve te uputiti tijelo treće zemlje koje je podnijelo zahtjev na postojeći ugovor ili sporazum o uzajamnoj pravnoj pomoći.” Međutim, nedavno je postojala tendencija da se donose međunarodni sporazumi kako bi se predvidjeli i izravni zahtjevi tijela kaznenog progona u trećim zemljama za pristup osobnim podacima koje obrađuju privatni subjekti u EU-u, npr. Drugi dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o pojačanoj suradnji i otkrivanju elektroničkih dokaza (CETS br. 224).

⁴ Na primjer, kad je riječ o suradnji s tijelima za izvršavanje zakonodavstva treće zemlje, primjenjivala bi se i kaznenopravna postupovna pravila države članice subjekta koji prima zahtjev.

3 KOJI JE CILJ ČLANKA 48.?

9. U skladu s člankom 48., presude i odluke tijela trećih zemalja kojima se od voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU-u zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka mogu se priznati i izvršiti samo ako se temelje na primjenjivom međunarodnom sporazumu⁵, kao što je ugovor o uzajamnoj pravnoj pomoći (MLAT) koji je na snazi između zemlje podnositeljice zahtjeva i EU-a ili države članice⁶, ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s poglavljem V. Opće uredbe o zaštiti podataka. Tim se člankom uređuje pristup sudova i tijela u trećim zemljama osobnim podacima koji podliježu zaštiti iz Opće uredbe o zaštiti podataka. U uvodnoj izjavi 115. pojašnjava se da je cilj te odredbe zaštititi osobne podatke od izvanteritorijalne primjene zakona trećih zemalja, što „može predstavljati kršenje međunarodnog prava i može ometati postizanje zaštite pojedinaca koja se [Općom uredbom o zaštiti podataka] osigurava u Uniji”.
10. Stoga, ako se podaci koji se obrađuju u EU-u prenose ili otkrivaju na izravan zahtjev tijela treće zemlje, takvo otkrivanje podliježe Općoj uredbi o zaštiti podataka i predstavlja prijenos u smislu poglavlja V. To znači da, kao i za svaki prijenos koji podliježe Općoj uredbi o zaštiti podataka, mora postojati pravna osnova za obradu iz članka 6. i osnova za prijenos iz poglavlja V.
11. EDPB ponovno potvrđuje da zahtjev stranog tijela sam po sebi ne predstavlja pravnu osnovu za obradu niti osnovu za prijenos⁷.

4 U KOJIM JE SITUACIJAMA PRIMJENJIV ČLANAK 48.?

12. Članak 48. primjenjuje se u situacijama kada voditelj obrade ili izvršitelj obrade u EU-u primi odluku ili presudu od upravnog tijela ili suda u trećoj zemlji kojom se zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka. Tekst odredbe, „sud” i „upravno tijelo” odnose se na javno tijelo u trećoj zemlji. EDPB smatra da terminologija koju tijelo treće zemlje upotrebljava za kvalifikaciju svojeg zahtjeva kao „odluke” ili „presude” nije odlučujuća za primjenu članka 48. sve dok je riječ o službenom zahtjevu tijela treće zemlje.
13. EDPB smatra da tekst članka 48. obuhvaća sve moguće načine na koje bi voditelj obrade ili izvršitelj obrade u EU-u mogao osobne podatke učiniti dostupnima tijelu treće zemlje.
14. Člankom 48. ne ograničavaju se svrhe u koje tijelo treće zemlje može zatražiti podatke. Stoga bi zahtjevi tijela trećih zemalja izdani u različitim kontekstima i u različite svrhe bili obuhvaćeni područjem primjene odredbe, npr. zahtjevi tijela za izvršavanje zakonodavstva ili tijela nacionalne

⁵ U pogledu međunarodnog sporazuma koji je sklopila Unija, vidjeti presudu Suda EU-a u predmetu C-327/91, Francuska Republika protiv Komisije, točka 27. U vezi s člankom 228. Ugovora o EEZ-u, Sud EU-a ističe da se u članku 228. izraz „sporazum” upotrebljava u općem smislu kako bi se naznačila svaka obveza koju su preuzeli subjekti međunarodnog prava i koja ima obvezujuću snagu, bez obzira na njezino službeno imenovanje.

⁶ Ova formulacija odražava odredbe međunarodnog prava, prema kojima odluka nacionalnog suda ili upravnog tijela nema pravni učinak u drugim jurisdikcijama, osim ako je to predviđeno primjenjivim međunarodnim sporazumom. Stoga, ako su presude ili odluke trećih zemalja usmjerene na subjekte unutar EU-a, mora postojati međunarodni sporazum između te treće zemlje i EU-a ili dotične države članice kako bi te presude ili odluke bile priznate i izvršive u skladu s pravom Unije ili pravom države članice. Međutim, potrebu za međunarodnim sporazumom kako bi presuda ili odluka treće zemlje bila priznata i izvršiva treba razlikovati od pitanja mogu li se osobni podaci, također u nedostatku takvog sporazuma, zakonito prenijeti u treću zemlju.

⁷ Vidjeti u tom smislu i Zajednički odgovor EDPB-a i EDPS-a Odboru LIBE o utjecaju američkog Zakona o oblaku na europski pravni okvir za zaštitu osobnih podataka (prilog), stranica 3.

sigurnosti, financijskih regulatora ili javnih tijela odgovornih za odobravanje farmaceutskih proizvoda, medicinskih proizvoda itd.

15. U članku 48. ne pravi se razlika između situacije u kojoj tijelo treće zemlje zahtijeva od voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU-u da prenese ili otkrije osobne podatke, a voditelj obrade ili izvršitelj obrade može odbiti postupiti u skladu sa zahtjevom bez štetnih pravnih posljedica u skladu s pravom EU-a ili pravom treće zemlje i situacije u kojoj odbijanje može dovesti do sankcija za neusklađenost. EDPB podsjeća da se **u svim slučajevima mora primijeniti „test u dva koraka“** kad je riječ o bilo kojem prijenosu osobnih podataka u treće zemlje: „*prvo, mora postojati pravna osnova za obradu podataka zajedno sa svim relevantnim odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka; i drugo, moraju se poštovati odredbe poglavlja V. Stoga obrada, tj. prijenos ili otkrivanje osobnih podataka mora biti u skladu s općim načelima iz članka 5. i mora se temeljiti na pravnoj osnovi kako je navedeno u članku 6. Opće uredbe o zaštiti podataka*“⁸.

5 POD KOJIM UVJETIMA VODITELJI OBRADJE I IZVRŠITELJI OBRADJE MOGU ODGOVORITI NA ZAHTJEVE TIJELA TREĆIH ZEMALJA?

16. Članak 48. dio je poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka, naslovljenog „Prijenosi osobnih podataka trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama“ i treba ga tumačiti u vezi s člankom 44. Opće uredbe o zaštiti podataka, u kojem se navodi da se „*svaki prijenos osobnih podataka koji se obrađuju ili su namijenjeni obradi nakon prijenosa u treću zemlju ili međunarodnu organizaciju odvija samo ako, podložno drugim odredbama ove Uredbe, voditelj obrade i izvršitelj obrade poštuju uvjete utvrđene u ovom poglavlju, među ostalim za daljnje prijenose osobnih podataka iz treće zemlje ili međunarodne organizacije u drugu treću zemlju ili drugu međunarodnu organizaciju*“. Nadalje, u uvodnoj izjavi 115. Opće uredbe o zaštiti podataka pojašnjava se da bi prijenos trebalo dopustiti samo ako su ispunjeni uvjeti iz Opće uredbe o zaštiti podataka. To znači da je za svaki prijenos ili otkrivanje osobnih podataka kao odgovor na zahtjev tijela treće zemlje potrebna pravna osnova za obradu (članak 6. Opće uredbe o zaštiti podataka) i usklađenost sa zahtjevima za prijenos osobnih podataka trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama (poglavlje V. Opće uredbe o zaštiti podataka).
17. Kao što je već navedeno, osim osiguravanja usklađenosti s Općom uredbom o zaštiti podataka, voditelj obrade ili izvršitelj obrade možda trebaju ispuniti dodatne zahtjeve koji proizlaze iz drugih pravnih instrumenata, npr. nacionalnih postupovnih pravila ili međunarodnih sporazuma kojima se predviđa suradnja s tijelom treće zemlje.
18. Osim toga, ako je primatelj zahtjeva izvršitelj obrade, taj izvršitelj obrade mora bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti voditelja obrade i slijediti upute voditelja obrade u pogledu zahtjeva, osim ako se pravom Unije ili pravom države članice kojem podliježe izvršitelj obrade zabranjuje obavješćavanje voditelja obrade „zbog važnih razloga od javnog interesa“⁹.

5.1 Usklađenost s člankom 6. Opće uredbe o zaštiti podataka

19. U skladu s člankom 44. Opće uredbe o zaštiti podataka, prijenos osobnih podataka u treću zemlju obavlja se samo ako su, u skladu s ostalim odredbama Opće uredbe, ispunjeni uvjeti iz poglavlja V.

⁸ Vidjeti Zajednički odgovor EDPB-a i EDPS-a Odboru LIBE o utjecaju američkog Zakona o oblaku na europski pravni okvir za zaštitu osobnih podataka, str. 3. Vidjeti Smjernice EDPB-a 2/2018 o odstupanjima iz članka 49. Uredbe 2016/679, donesene 25. svibnja 2018.

⁹ U tom smislu vidjeti članak 28. stavak 3. točku (a) Opće uredbe o zaštiti podataka i Smjernice EDPB-a 07/2020 o pojmovima voditelja obrade i izvršitelja obrade u Općoj uredbi o zaštiti podataka donesene 7. srpnja 2021.

Stoga prijenos osobnih podataka u treće zemlje ili međunarodne organizacije mora ispunjavati i uvjete iz drugih odredbi Opće uredbe o zaštiti podataka.

20. U članku 5. stavku 1. Opće uredbe o zaštiti podataka utvrđena su opća i obvezna načela za obradu osobnih podataka. U skladu s člankom 5. stavkom 2., voditelj obrade odgovoran je za usklađenost s obvezama utvrđenima u stavku 1. (to vrijedi i kada aktivnosti obrade provodi izvršitelj obrade). U skladu s člankom 5. stavkom 1. svaka obrada osobnih podataka mora imati pravnu osnovu na temelju članka 6. Stoga je potrebna pravna analiza svake konkretne situacije.
21. Slučaj opisan u članku 48. pretpostavlja da postoji presuda suda ili odluka upravnog tijela treće zemlje kojom se od voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU-u zahtijeva prijenos ili otkrivanje osobnih podataka. Nadalje, taj zahtjev tijela treće zemlje može se priznati ili učiniti izvršivim samo ako se temelji na međunarodnom sporazumu, kojim se takvom zahtjevu može dati učinak pravne obveze kojoj podliježe voditelj obrade, a nepoštovanje bi imalo pravne posljedice. Ako se obrada osobnih podataka provodi kako bi se ispunila pravna obveza, **članak 6. stavak 1. točka (c)** pruža izričitu pravnu osnovu. Zbog toga EDPB smatra da bi za slučaj opisan u članku 48., ako postoji primjenjivi međunarodni sporazum, članak 6. stavak 1. točka (c) u vezi s člankom 6. stavkom 3. bila odgovarajuća pravna osnova za prijenos pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz tih odredbi.
22. Primjenjivi međunarodni sporazum značio bi međunarodni sporazum kojim se predviđa mogućnost izravnih zahtjeva javnih tijela u trećim zemljama za pristup osobnim podacima koje obrađuju privatni subjekti u EU-u. Ako takav sporazum ne postoji, ali je međunarodnim sporazumom predviđena suradnja između javnih tijela u tom određenom području, kao što je ugovor o uzajamnoj pravnoj pomoći (MLAT), privatni subjekti u EU-u općenito bi trebali uputiti tijelo treće zemlje koje je podnijelo zahtjev da se obrati nacionalnom nadležnom tijelu, u skladu s postupkom predviđenim MLAT-om ili sporazumom.
23. U slučaju sumnje u pogledu postojanja međunarodnog sporazuma i njegove prirode, subjekti u EU-u koji primaju zahtjev mogu stupiti u kontakt sa svojim nacionalnim relevantnim tijelima i savjetovati se s njima (npr. Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova, sektorska nadzorna tijela itd.).
24. U slučajevima kada za voditelja obrade ne postoji pravna obveza koja proizlazi iz međunarodnog sporazuma, upotreba drugih pravnih osnova iz članka 6. i dalje je moguća, pod uvjetom da su ispunjeni pravni zahtjevi utvrđeni u poglavlju V. Opće uredbe o zaštiti podataka. Međutim, primjena tih drugih pravnih osnova mora se pažljivo ispitati od slučaja do slučaja. Zbog velikog broja mogućih situacija općenite izjave o primjenjivosti članka 6. mogu se dati samo u vrlo ograničenoj mjeri.
25. U načelu bi se privola u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (a) mogla smatrati pravnom osnovom za prijenos u treće zemlje. Međutim, upotreba privole kao pravne osnove obično će biti neprimjerena u određenim područjima, posebno ako je obrada podataka povezana s izvršavanjem mjerodavnih ovlasti¹⁰.
26. Čini se da je primjena članka 6. stavka 1. točke (b) isključena njegovim samim tekstom. EDPB stoga smatra da se privatni subjekt u EU-u **ne može pozivati na članak 6. stavak 1. točku (b)** kao na

¹⁰ U tom kontekstu vidjeti pravni pojam iz uvodne izjave 43. prve rečenice koji se odnosi na uvjet dobrovoljnog davanja privole. To vrijedi tim više ako se slučaj odnosi na javna tijela iz trećih zemalja. Vidjeti i Zajednički odgovor EDPB-a i EDPS-a Odboru LIBE o utjecaju američkog Zakona o oblaku na europski pravni okvir za zaštitu osobnih podataka, bilješka 28.

odgovarajuću pravnu osnovu za odgovor na zahtjev za prijenos ili otkrivanje podataka od tijela treće zemlje.

27. U situacijama u kojima otkrivanje na temelju međunarodnog sporazuma nije obvezno, ali je takva suradnja i dalje dopuštena pravom EU-a ili pravom države članice, **članak 6. stavak 1. točka (e)** mogao bi se upotrijebiti kao pravna osnova za obradu osobnih podataka jer se može smatrati nužnom za izvršavanje zadaće od javnog interesa¹¹. U takvim slučajevima obrada mora imati osnovu u pravu Unije ili pravu države članice kako je propisano člankom 6. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka.
28. Kad je riječ o **članku 6. stavku 1. točki (d)**, EDPB priznaje da bi se u posebnim i utvrđenim okolnostima **vitalni interesi ispitanika** mogli navesti kao pravna osnova za prijenos osobnih podataka pokrenut na temelju zahtjeva treće zemlje pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u međunarodnom pravu¹². Kad je riječ o **vitalnom interesu drugih osoba**, EDPB podsjeća da bi se „*obrada osobnih podataka na temelju vitalnih interesa druge fizičke osobe u načelu smjela obavljati samo ako se obrada očito ne može temeljiti na drugoj pravnoj osnovi*”¹³.
29. Ovisno o pojedinačnom slučaju, EDPB pretpostavlja da se u iznimnim okolnostima može osloniti na **članak 6. stavak 1. točku (f)** za prijenose ili objave tijelima trećih zemalja¹⁴. U tu svrhu EDPB podsjeća da svaka obrada koja se temelji na legitimnim interesima voditelja obrade ili trećih strana mora biti nužna i uravnotežena s interesima ili temeljnim pravima i slobodama ispitanika¹⁵. Na temelju ishoda ispitivanja ravnoteže određuje se može li se obrada temeljiti na pravnoj osnovi legitimnog interesa. **U načelu, svaka obrada koja se temelji na legitimnom interesu u svakom je slučaju ograničena na ono što je dokazano nužno za ostvarivanje tog posebnog interesa voditelja obrade ili treće strane.**
30. Unatoč činjenici da voditelj obrade u nekim slučajevima može imati legitiman interes za postupanje u skladu sa zahtjevom za otkrivanje osobnih podataka tijelu treće zemlje, privatni poslovni subjekt koji djeluje kao voditelj obrade ne može se pozivati na članak 6. stavak 1. točku (f) za preventivno prikupljanje i pohranu osobnih podataka kako bi na zahtjev mogao podijeliti takve informacije s tijelima kaznenog progona radi sprečavanja, otkrivanja i progona kaznenih djela ako takve aktivnosti obrade nisu povezane s njegovim vlastitim stvarnim (gospodarskim i komercijalnim) aktivnostima¹⁶. Osim toga, EDPB je, s obzirom na konkretnu situaciju, prethodno zauzeo stajalište da interesi ili temeljna prava i slobode ispitanika u tim posebnim okolnostima nadilaze interes

¹¹ Vidjeti, na primjer, članak 6. Drugog dodatnog protokola uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o pojačanoj suradnji i otkrivanju elektroničkih dokaza (CETS br. 224).

¹² To bi, na primjer, mogao biti slučaj sa zahtjevima za pristup osobnim podacima koji se odnose na otete maloljetnike ili drugim situacijama u kojima je prijenos od vitalnog interesa samih ispitanika.

¹³ Uvodna izjava 46. Opće uredbe o zaštiti podataka.

¹⁴ Za dodatne informacije vidjeti Smjernice EDPB-a 1/2024 o obradi osobnih podataka na temelju članka 6. stavka 1. točke (f) Opće uredbe o zaštiti podataka (verzija 1.0) donesene 8. listopada 2024.

¹⁵ Procjenom učinka na interese ispitanika uzimaju se u obzir sve moguće (potencijalne ili stvarne) posljedice obrade podataka za ispitanika, načela proporcionalnosti zaštite podataka, kao i elementi kao što su, na primjer, ozbiljnost navodnih kaznenih djela o kojima se može obavijestiti, opseg zahtjeva, primjenjivi standardi i postupovna jamstva u trećoj zemlji i primjenjive mjere zaštite podataka. U toj se procjeni posebna pozornost posvećuje i prirodi obrađenih osobnih podataka i načinu na koji se osobni podaci obrađuju. Osim toga, Općom uredbom o zaštiti podataka uvedena je i potreba da se u obzir uzmu razumna očekivanja ispitanika. Za dodatne informacije o ispitivanju nužnosti i ravnoteže vidjeti i Smjernice EDPB-a 1/2024 o obradi osobnih podataka na temelju članka 6. stavka 1. točke (f) Opće uredbe o zaštiti podataka (verzija 1.0) donesene 8. listopada 2024.

¹⁶ Presuda Suda (veliko vijeće) od 4. srpnja 2023., Meta Platforms Inc i drugi protiv Bundeskartellamta, predmet C-252/21, točke 124. i 132.

voditelja obrade u pogledu poštovanja zahtjeva tijela za izvršavanje zakonodavstva treće zemlje kako bi se izbjegle sankcije zbog neusklađenosti¹⁷.

5.2 Usklađenost s poglavljem V. Opće uredbe o zaštiti podataka

31. Kao što je već navedeno, članak 48. treba tumačiti u vezi s člankom 44., u kojem se navode opća načela prijenosa i kojim se uvodi poglavlje. Člankom 44. utvrđuju se sljedeći uvjeti za prijenos u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka: svaki prijenos mora biti u skladu s drugim relevantnim odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka i mora biti u skladu s uvjetima iz poglavlja V. (test u dva koraka), „*kako bi se osiguralo da se ne ugrozi razina zaštite pojedinaca zajamčena ovom Uredbom*”. Odredbe o međunarodnim prijenosima osmišljene su kako bi se osiguralo da se visoka razina zaštite osobnih podataka unutar EU-a poštuje pri prijenosu podataka u treće zemlje s različitim pravnim sustavima i standardima zaštite podataka.
32. U tu svrhu u poglavlju V. navode se razlozi za prijenose, počevši od odluka Europske komisije o primjerenosti na temelju članka 45. Ako ne postoji odluka o primjerenosti, odgovarajuće zaštitne mjere mogu se predvidjeti jednim od alata za prijenos predviđenih u članku 46. U nedostatku odluke o primjerenosti ili odgovarajućih zaštitnih mjera, odstupanja iz članka 49. mogla bi se primjenjivati u ograničenom broju posebnih situacija.
33. Za razliku od ostalih odredbi poglavlja V., članak 48. nije razlog za prijenos. Sama odredba ne sadržava zaštitne mjere za zaštitu podataka, ali se njome pojašnjava da se odluke ili presude tijela trećih zemalja ne mogu priznati ili izvršiti u EU-u, osim ako je to predviđeno međunarodnim sporazumom. Stoga, prije odgovora na zahtjev tijela treće zemlje na koji se primjenjuje članak 48., voditelj obrade ili izvršitelj obrade u EU-u mora drugdje u poglavlju V. utvrditi primjenjivi razlog za prijenos.
34. U skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (a), odgovarajuće zaštitne mjere mogu pružati „*pravno obvezujući i provedivi instrument između tijela javne vlasti ili javnih tijela*”, tj. međunarodni sporazum u smislu članka 48. Takve sporazume sklapaju države i njima se tradicionalno omogućuje suradnja među javnim tijelima, ali se može predvidjeti i izravna suradnja između privatnih subjekata i javnih tijela¹⁸. Ako je međunarodnim sporazumom obuhvaćena suradnja između voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU-u i tijela treće zemlje koje je podnijelo zahtjev, taj sporazum može poslužiti kao osnova za prijenos ako se njime predviđaju odgovarajuće zaštitne mjere u skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (a).
35. EDPB izradio je popis minimalnih zaštitnih mjera koje treba uključiti u međunarodne sporazume obuhvaćene člankom 46. stavkom 2. točkom (a). Takvim se zaštitnim mjerama mora moći osigurati da se ispitanicima čiji se osobni podaci prenose pruži razina zaštite koja je u načelu istovjetna razini

¹⁷ Vidjeti stajalište EDPB-a već izraženo za područje izvršavanja zakonodavstva i nacionalne sigurnosti u Zajedničkom odgovoru EDPB-a i EDPS-A Odboru LIBE o učinku američkog Zakona o oblaku na europski pravni okvir za zaštitu osobnih podataka.

¹⁸ EDPB nije upoznat s postojanjem većeg broja takvih međunarodnih sporazuma. Jedan od primjera bilo bi Vijeće Europe: Drugi dodatni protokol uz Konvenciju o kibernetičkom kriminalu o pojačanoj suradnji i otkrivanju elektroničkih dokaza (CETS br. 224), koji, međutim, još nije na snazi.

zaštite zajamčenoj u EU-u¹⁹. Slijedom toga, u primjenjivim međunarodnim sporazumima²⁰ kojima se predviđaju prijenosi osobnih podataka trebalo bi *inter alia* zahtijevati da obje strane jamče poštovanje temeljnih načela zaštite podataka, tj. osiguravanje provedivih i učinkovitih prava ispitanika, ograničenja daljnjih prijenosa i razmjene podataka, uključujući dodatne zaštitne mjere za osjetljive podatke i pružanje neovisnih mehanizama pravne zaštite i nadzora²¹. Odgovarajuće zaštitne mjere mogu se uključiti izravno u međunarodni sporazum kojim se predviđa izravna suradnja između voditelja obrade ili izvršitelja obrade i tijela treće zemlje ili u zaseban pravno obvezujući instrument.

36. U članku 48. upućuje se na međunarodni sporazum „*ne dovodeći u pitanje druge razloge za prijenos u skladu s ovim poglavljem*”. Prema mišljenju EDPB-a, kad je riječ o zahtjevima iz poglavlja V.²², ta formulacija može obuhvatiti dvije moguće situacije:

- Prvo, ako **ne postoji međunarodni sporazum** kojim se predviđa suradnja između voditelja obrade ili izvršitelja obrade i tijela treće zemlje, prijenos tijelu treće zemlje mora se temeljiti na drugoj pravnoj osnovi u skladu s člankom 6. Opće uredbe o zaštiti podataka i drugoj osnovi za prijenos u poglavlju V.
- Drugo, ako postoji međunarodni sporazum kojim se predviđa pravna osnova u skladu s člankom 6., ali on **ne sadržava odgovarajuće zaštitne mjere** u skladu s člankom 46. stavkom 2. točkom (a) i Smjernicama EDPB-a 2/2020, voditelj obrade mora utvrditi drugi razlog za prijenos u poglavlju V.

37. Ako ne postoji primjenjiva odluka o primjerenosti²³ ili odgovarajuće zaštitne mjere, člankom 49. Opće uredbe o zaštiti podataka predviđa se ograničen broj posebnih situacija u kojima se prijenosi mogu odvijati, primjerice ako su nužni iz važnih razloga od javnog interesa ili za postavljanje ili obranu pravnih zahtjeva²⁴. Međutim, kao što je objašnjeno u prethodnim smjernicama koje je donio EDPB, odstupanja iz članka 49. Opće uredbe o zaštiti podataka moraju se tumačiti usko i uglavnom se odnose na aktivnosti obrade koje su povremene i ne ponavljaju se²⁵.

¹⁹ Sud Europske unije, predmet C-311/18, Povjerenik za zaštitu podataka protiv društva Facebook Ireland i Maximilliana Schremsa („Schrems II”), t. 96.

²⁰ U slučaju sumnje u pogledu postojanja međunarodnog sporazuma i njegove prirode, subjekti u EU-u koji primaju zahtjev mogu stupiti u kontakt sa svojim nacionalnim relevantnim tijelima i savjetovati se s njima (npr. Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo vanjskih poslova, sektorska nadzorna tijela itd.).

²¹ U tom pogledu vidjeti dio 2. Smjernica 2/2020 o članku 46. stavku 2. točki (a) i članku 46. stavku 3. točki (b) Uredbe 2016/679 za prijenose osobnih podataka između tijela javne vlasti i javnih tijela EGP-a i izvan EGP-a, verzija 2.0, donesena 15. prosinca 2020.

²² Kad je riječ o članku 6. Opće uredbe o zaštiti podataka, mogla bi postojati treća situacija u kojoj se primjenjuje međunarodni sporazum koji ne pruža odgovarajuću pravnu osnovu u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (c) ili člankom 6. stavkom 1. točkom (e) Opće uredbe o zaštiti podataka, primjerice zato što relevantne odredbe sporazuma nisu dovoljno specifične (npr. ne odražavaju elemente navedene u članku 6. stavku 3. Opće uredbe o zaštiti podataka).

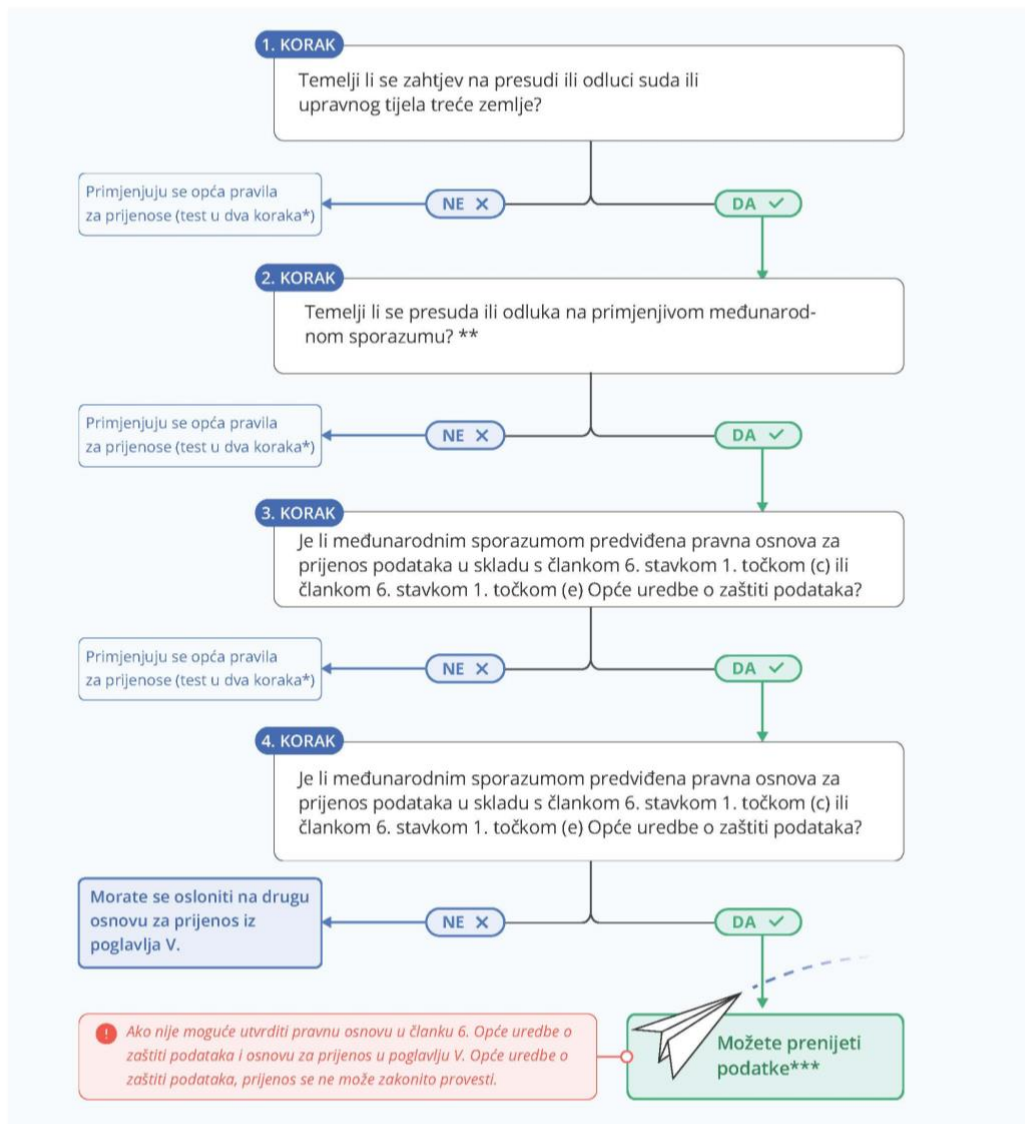
²³ Procjena je li odluka o primjerenosti primjenjiva trebala bi se provoditi na pojedinačnoj osnovi, posebno uzimajući u obzir područje primjene odluke o primjerenosti.

²⁴ Vidjeti članak 49. stavak 1. točke (d) i (e) Opće uredbe o zaštiti podataka.

²⁵ Vidjeti Smjernice 2/2018 o odstupanjima iz članka 49. Uredbe 2016/679 donesene 25. svibnja 2018.

Članak 48 odnosi se na situaciju u kojoj javno tijelo u trećoj zemlji od voditelja obrade ili izvršitelja obrade u EU-u zahtijeva prijenos podataka tom tijelu, a zahtjev proizlazi iz presude ili odluke suda ili upravnog tijela treće zemlje.

Pri primitku **zahtjeva** tijela u trećoj zemlji za dostavu osobnih podataka, voditelj obrade ili izvršitelj obrade²⁶ u Uniji trebao bi odgovoriti na sljedeća pitanja kako bi odlučio može li se zahtjev ispuniti:

*Test u dva koraka: Za zakoniti prijenos potrebna je pravna osnova iz članka 6. Opće uredbe o zaštiti podataka i osnova za prijenos iz poglavlja V. Opće uredbe o zaštiti podataka.

** U ovoj konkretnoj situaciji primjenjivi međunarodni sporazum znači bi međunarodni sporazum kojim se predviđa mogućnost izravnih zahtjeva javnih tijela u trećim zemljama za pristup osobnim podacima koje obrađuju privatni subjekti u EU-u. Ako takav sporazum ne postoji, ali je međunarodnim sporazumom predviđena suradnja između javnih tijela u tom određenom području, kao što je ugovor o uzajamnoj pravnoj pomoći (MLAT), privatni subjekti u EU-u općenito bi trebali uputiti tijelo treće zemlje koje je podnijelo zahtjev da se obrati nacionalnom nadležnom tijelu, u skladu s postupkom predviđenim MLAT-om ili sporazumom (vidjeti i bilješku 3. smjernica).

*** Pod uvjetom da se osigura usklađenost s drugim relevantnim odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka.

26. Ako je primatelj zahtjeva izvršitelj obrade, taj izvršitelj obrade mora bez nepotrebnog odgađanja obavijestiti voditelja obrade i slijediti upute voditelja obrade u pogledu zahtjeva, osim ako se pravom Unije ili pravom države članice kojem podliježe izvršitelj obrade zabranjuje obavješćivanje voditelja obrade „zbog važnih razloga od javnog interesa“ (u tom smislu vidjeti članak 28. stavak 3. točku (a) Opće uredbe o zaštiti podataka i Smjernice EDPB-a 07/2020 o pojmovima voditelja obrade i izvršitelja obrade u Općoj uredbi o zaštiti podataka donesene 7. srpnja 2021.).